

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Rapport over de controle bijzondere bekostiging eindexamens 2021 in het VAVO en VO

directie Rekenschap en Juridische Zaken
Inspectie van het Onderwijs
Nr. 32269717
Utrecht, april 2022

INHOUD

1	Opdracht	3
1.1	Achtergrond van het onderzoek	3
1.2	Doelstelling	4
1.3	Afbakening	4
1.4	Wet- en regelgeving	4
2	Beschrijving en uitkomsten werkzaamheden	5
2.1	Onderzoeksvraag	5
2.2	Steekproef	5
2.3	Uitvoering	5
2.4	Analyse	6
2.5	Conclusie	7

1 Opdracht

1.1 Achtergrond van het onderzoek

De coronacrisis heeft afgelopen jaar grote invloed gehad op het onderwijs. Het heeft effect gehad op alle leerlingen, in het bijzonder op leerlingen en kandidaten die in 2021 zijn opgegaan voor (delen van) het eindexamen voortgezet onderwijs. Omdat het onderwijs anders is geregeld dan normaal, heeft dit effect gehad op de voorbereidingen van deze leerlingen en kandidaten op het eindexamen of een deeleindexamen. Dit leidde tot grote zorgen over opgelopen deficiënties of achterstanden. Tegelijkertijd is het diploma voor leerlingen en kandidaten het toegangsbewijs voor een succesvolle verdere loopbaan in het onderwijs en de maatschappij. Het eindexamen vervult daarin een belangrijk ijkpunt. Dit pleit ervoor dat maximale inspanning wordt geleverd om het eindexamen in stand te houden en er voor te zorgen dat leerlingen en kandidaten zich zo goed mogelijk voorbereiden op het eindexamen. Dit heeft geleid tot aanvullende maatregelen.

In februari 2021 is besloten tot een maatregelenpakket voor de eindexamens 2021. De Kamer is over dit besluit geïnformeerd. De maatregelen hadden als doel de voorbereidingstijd en flexibiliteit voor leerlingen ten aanzien van het examen te vergroten en vervolgens een goede en soepele doorstroom naar het vervolgonderwijs te realiseren. De maatregelen golden voor álle kandidaten; zij die in het reguliere onderwijs examen deden, via het vavo én via het staatsexamen (betreft kandidaten in het voortgezet speciaal onderwijs).

De belangrijkste maatregelen waren:

- een extra derde tijdvak op de school (zodat kandidaten na het tweede tijdvak ook hun herkansingen kunnen afronden);
- een extra (tweede) herkansingsmogelijkheid van een centraal examen.

Het bovenstaande heeft geleid tot een compensatieregeling bestaande uit de volgende drie componenten:

1. Een bedrag per eindexamenkandidaat voor extra ondersteuning en begeleiding. (de controle op de rechtmatigheid van deze OCW-uitgaven vindt plaats door de instellingsaccountant).
2. Een bedrag per eindexamenkandidaat op schoolvestigingen in regio Noord voor extra werklast door het onderwijspersoneel in eerste week van de zomervakantie. (de controle op de rechtmatigheid van deze OCW-uitgaven vindt plaats door de instellingsaccountant).
3. Een bedrag voor extra werklast door het extra tijdvak op school en de extra (tweede) herkansingsmogelijkheid, onderverdeeld in:
 - a. Een vast bedrag per eindexamenkandidaat; (de controle op de rechtmatigheid van deze OCW-uitgaven vindt plaats door de instellingsaccountant).
 - b. Een variabel bedrag per gemaakte extra (tweede) herkansing; (de controle op de rechtmatigheid van deze OCW-uitgaven moest nog ingeregeld worden).

1.2 Opdracht

De beleidsdirectie VO van OCW heeft in juni 2021 aan de directie Rekenschap en Juridische Zaken van de inspectie (hierna: Rekenschap) gevraagd een (éénmalige) controle uit te voeren op de regeling 'aanvullende en bijzondere bekostiging

eindexamens 2021' en wel voor dat gedeelte van de regeling waar de controle op de rechtmatigheid van de OCW-uitgaven nog niet was ingeregeld.

Het betreft de controle op het variabele deel van de derde component van de regeling 'aanvullende en bijzondere bekostiging eindexamens 2021' (zie paragraaf 1.1.).

1.3 Doelstelling

De doelstelling van de controle op de regeling 'aanvullende en bijzondere bekostiging eindexamens 2021' is het vaststellen van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven van het variabele deel van de derde component van deze regeling die door de beleidsdirectie VO zijn gedaan in het jaar 2021 en 2022.

De onderzoeksvraag is als volgt gedefinieerd: Welk percentage van het totale vergoedingsbedrag is onrechtmatig en is met 95% betrouwbaarheid vast te stellen dat het percentage onrechtmatigheid tussen de 0% en de 5% valt?

Op basis van deze vraag is een steekproefomvang vastgesteld.

1.4 Afbakening

De controle heeft betrekking op het variabele deel van de derde component van de regeling 'aanvullende en bijzondere bekostiging eindexamens 2021'.

De handhaving op geconstateerde fouten valt buiten de controlewerkzaamheden van de inspectie, net zoals de beoordeling van de rechtmatigheid van de besteding van de middelen door de onderwijsinstellingen.

De te controleren scholen en besturen zijn via een aankondigingsbrief van de controle op de hoogte gesteld.

Er is bij de controle op het variabele deel van de derde component geen sprake van accountantscontrole of beoordeling op de leerlingengegevens in het Register Onderwijsdeelnemers. Derhalve wordt er geen zekerheid verstrekt in de vorm van een Assurance-rapport, maar worden feitelijke bevindingen gerapporteerd.

1.5 Wet- en regelgeving

Bij de uitvoering van de controle hanteert de inspectie als normenkader de volgende wet- en regelgeving:

- Wet op het voortgezet onderwijs (WVO);
- Wet educatie en beroepsonderwijs (Web);
- Regeling voor de verstrekking van aanvullende en bijzondere bekostiging als tegemoetkoming voor scholen in het VO, VSO en vavo instellingen voor de organisatie en uitvoering van de maatregelen voor het eindexamen 2021.

2 Beschrijving en uitkomsten werkzaamheden

2.1 Onderzoeksvraag

Rekenschap onderzocht of kandidaten die zijn aangemeld voor extra bekostiging, ook volgens de regels hiervoor in aanmerking komen. Hiervoor werden de dossiers (van de school ontvangen examengegevens) van geselecteerde kandidaten ingezien. Doel van dit onderzoek is niet om letterlijk alle ongeldige dossiers te vinden, maar om een schatting te maken van het percentage ongeldige dossiers op stelselniveau. Het onderzoek maakt onderscheid tussen VO en VAVO.

De onderzoeksvragen luiden:

1. Wat is het geschatte percentage ongeldige dossiers in het VO en in het VAVO?
2. Wat zijn de betrouwbaarheidsintervallen van deze percentages?
3. Is er verschil in percentages tussen VO en VAVO?

2.2 Steekproef

Vooraf is een steekproefomvang bepaald van 149 kandidaten voor VO en 99 kandidaten voor VAVO. Deze steekproefgroottes zijn gekozen om bij de gegeven populatiegroottes en verwachte percentages van 2,5%, een schatting te kunnen maken van 95%-betrouwbaarheidsintervallen van ongeveer 5% breed.

Bepaling van benodigde steekproefgroottes bij vereiste 95% betrouwbaarheid

Populatie	Populatie-omvang	Verwachte ondergrens	Verwachte bovengrens	Steekproef-grootte
VO	25.000	0,0%	5,0%	149
VAVO	288	0,0%	5,0%	99

Voor VO en VAVO afzonderlijk zijn twee willekeurige trekkingen uitgevoerd op basis van de beschikbare aantallen relevante kandidaten per BRIN-code (BRIN4). Deze aantallen zijn afkomstig van DUO. Bij de trekking zijn geselecteerde kandidaten aangeduid met een BRIN-code en een volgnummer. Vervolgens zijn de betrokken instellingen uitgenodigd om een lijst aan te leveren van alle kandidaten die zijn aangemeld voor de extra bekostiging. Op basis van de getrokken volgnummers konden te onderzoeken kandidaten worden geselecteerd. Van de geselecteerde kandidaten kon vervolgens het dossier worden opgevraagd en ingezien.

2.3 Uitvoering

Bij aanlevering door de betrokken instellingen van schoollijsten met relevante kandidaten, bleek in sommige gevallen het aantal namen op de lijst hoger te zijn dan het aantal kandidaten dat van DUO is ontvangen. Gebleken is dat de geleverde DUO-aantallen niet altijd volledig waren. We hebben niet geanalyseerd welke kandidaten in de DUO-aantallen ontbreken. We hebben echter geen reden om aan te nemen dat de lagere DUO-aantallen een noemenswaardig effect hebben op de representativiteit van de steekproef.

Hiernaast is er ook sprake (althans in het VO) van schoollijsten die minder namen bevatten dan het DUO-aantal. Omdat niet bekend is welke selectie hier heeft plaatsgevonden, kan niet worden uitgesloten dat de representativiteit van de VO-steekproef hieronder lijdt. Het aantal ontbrekende namen (59 op ruim 7.000 = 0,84%) is evenwel gering.

Waar de schoollijsten meer namen bevatten dan het door DUO gegeven aantal, konden de te onderzoeken kandidaten alsnog geselecteerd worden op basis van het getrokken volgnummer. Waar de schoollijsten minder namen bevatten dan het door DUO gegeven aantal (dit kwam alleen in het VO voor), waren toch steeds voldoende kandidaten beschikbaar om op basis van de getrokken volgnummers kandidaten te kunnen selecteren voor onderzoek.

In de VAVO-steekproef deed zich nog de volgende complicatie voor. Twee instellingen hebben bij opvraag van de namenlijst al de volledige dossiers aangeleverd van alle genoemde kandidaten. Hierdoor zijn er zeven dossiers aangeleverd waar er volgens de steekproef slechts drie nodig waren. De zeven dossiers zijn alle onderzocht en geldig bevonden. In de analyse zijn echter slechts drie van deze kandidaten meegeteld. De andere vier zijn buiten beschouwing gelaten. Er zijn voor het VAVO dus 103 dossiers onderzocht, waarvan er 99 zijn meegenomen in de analyse.

Steekproefkenmerken VO en VAVO

Steekproefkenmerk	VO	VAVO
BRIN4 in steekproef	128	25
Kandidaten bij deze BRIN4 volgens DUO	6.904	271
Kandidaten bij deze BRIN4 volgens schoollijsten	7.031	314
BRIN 4 met schoollijst > DUO	51	10
Extra kandidaten op schoollijst > DUO	186	43
BRIN 4 met schoollijst < DUO	20	0
Ontbrekende kandidaten op schoollijst < DUO	59	0
Kandidaten onderzocht	149	103
Kandidaten in analyse	149	99

2.4

Analyse

Van de 149 onderzochte kandidaten in het VO bleken er 4 ongeldig te zijn. Een foutpercentage van 2,7%. Van de 99 onderzochte kandidaten in het VAVO bleken er 9 niet aan de criteria te voldoen. Een foutpercentage van 9,1%. Voor beide foutpercentages is een betrouwbaarheidsinterval berekend.

Betrouwbaarheidsinterval VO

Betrouwbaarheid	Ondergrens	Puntschatting	Bovengrens
95%	1,1%	2,7%	6,7%

Betrouwbaarheidsinterval VAVO

Betrouwbaarheid	Ondergrens	Puntschatting	Bovengrens
95%	5,5%	9,1%	14,8%

Het gemeten foutpercentage voor VAVO (9,1%) is fors hoger dan verwacht (2,5%). De bandbreedte van het 95%-betrouwbaarheidsinterval is groter dan beoogd. Het laatste is een direct gevolg van het eerste; een hoger foutpercentage levert een grotere bandbreedte op. Daarmee is de 95% betrouwbaarheid bij het VAVO meer onzeker.

Op basis van de uitkomsten kan ook worden berekend hoe waarschijnlijk het is dat het verschil tussen VO en VAVO op toeval berust. De nulhypothese dat de

percentages ongeldige kandidaten in de populaties VO en VAVO gelijk zijn, kan op basis van een Fisher Exact test worden verworpen (p -waarde = 0,039).

2.5

Conclusie

Het percentage ongeldige dossiers in het VO is geschat op 2,7%, conform verwachting, met een bandbreedte van 1,1% tot 6,7%. Het percentage ongeldige dossiers in het VAVO is geschat op 9,1%, hoger dan verwacht, maar met een ruime bandbreedte van 5,5% tot 14,8%. Het is waarschijnlijk dat het foutpercentage in het VAVO inderdaad hoger ligt dan in het VO.

De bandbreedte is in het VAVO aanzienlijk groter dan vooraf beoogd. Dit komt doordat het gevonden foutpercentage in het VAVO een stuk hoger ligt dan de vooraf verwachte 2,5%. De hogere schatting van het werkelijke percentage heeft een bredere bandbreedte van het betrouwbaarheidsinterval tot gevolg. Daarmee is de 95% betrouwbaarheid bij het VAVO meer onzeker dan in het VO.